

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא צג.

עין משפט
נר מצוה

הניחא וכו'. פלוגתא במסכת גיטין: אלא אידי ואידי כשאין מעלה. דכולי עלמא משלו הוא אוכל ובהא פליגי וכו': ה"ג ולר' יוחנן וכו'. ולא גרסי' אי הכי גדולים נמי דהא אמרן ידעי ומחלי: משל שמים הוא אוכל. ואפי' מעלה מזונו לא מצי קיין אקטנים: ומאי קוץ דר' יוחנן?

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הניחא (6) למאן דאמר אין הרב יכול לומר לעבד עשה עמי ואיני זקן שפיר אלא למאן דאמר איכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זקן מאי איכא למימר אלא אידי ואידי בשאין מעלה להן מזונו ובהא פליגי דמר סבר יכול ומר סבר אין יכול ורבי יוחנן דאמר יכול הרב שביק מתניתין ועבד כברייתא אלא דכולי עלמא משל שמים הוא אוכל ולא מצי קציץ ומאי קוצץ דאמר רבי הושעיא מזונו דבוותיה גבי בהמתו תבן נקוץ לה אלא בהא קמפלגי דמר סבר משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל:

מתני' (7) קוצץ אדם על ידי עצמו על ידי בנו ובתו הגדולים על ידי עבדו ושפחתו הגדולים על ידי אשתו מפני שיש בהן דעת אבל אינו קוצץ על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים ולא על ידי אשתו רבעי שלו אלו לא יאכלו אם לא הודיען פודה ומאכילן הנתפרסו עגוליו נתפתחו חביותיו הרי אלו לא יאכלו אם לא הודיען מעשר ומאכילן יושמרי פירות אוכלין מהלכות מדינה אבל לא מן התורה: **גמ'** שומרי פירות אמר רב לא שנו אלא שומרי גנות ופרדסין אבל שומרי גיתות וערימות אוכלין מן התורה קסבר משמר כעושה מעשה דמי ושמואל אמר יל' שנו אלא שומרי גיתות וערימות אבל שומרי גנות ופרדסים אינן אוכלים לא מן התורה ולא מהלכות מדינה קא סבר משמר לאו כעושה מעשה דמי מתיב רב אחא בר רב הונא ה"ה משמר את הפרה מטמא בגדים ואי אמרת משמר לאו כעושה מעשה דמי אמאי מטמא בגדים אמר רבה בר עולא גזירה שמא יזיז בה אבר מתיב רב כהנא ה"ה משמר ארבעה וחמשה מקשאות הרי זה לא ימלא כריסו מאחד מהן אלא מכל אחד ואחד אוכל לפי חשבון ואי אמרת משמר לאו כעושה מעשה דמי אמאי אוכל אמר רב שימי בר אשי בעקורין שנו עקורין והלא נגמרה מלאכתו למעשר שלא ימלא פיקס שלהם אמר רב אשי כוותיה דשמואל מסתברא דתנן ואלו אוכלין מן התורה העושה במחזור לקרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש כו' מכלל דאיכא דלא קא אוכל מן התורה אלא מהלכות מדינה אימא סיפא ואלו שאינן אוכלין מאי אינן אוכלין אילימא שאין אוכלין מן התורה אלא מהלכות מדינה היינו רישא אלא לאו שאין אוכלין לא מן התורה ולא מהלכות מדינה ומאי ניהו לעושה במחזור לקרקע בשעה שאין גמר מלאכה וכל שכן שומרי גנות ופרדסות: **מתני'** (8) ארבעה שומרים הן שומר חנם והשוואל נושא שכר והשוכר שומר חנם נשבע על הכל ושהשואל משלם את הכל ונושא שכר והשוכר נשבעים על השכורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבירה ואת הגניבה: **גמ'** מאן תנא ארבעה שומרים אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב רבי מאיר היא אמר ליה רבא לרב נחמן מי איכא דלית ליה ארבעה שומרין אמר ליה הכי קאמינא לך מאן תנא שוכר כנושא שכר רבי מאיר היא והא רבי מאיר איפכא שמעינן ליה דתניא שוכר כיצד משלם ר' מאיר אומר כשומר חנם ר' יהודה אומר כשומר שכר רבה בר אבוב איפכא קתני אי הכי ארבעה שלשה ניהו אמר רב נחמן בר יצחק יד' שומרין ודיניהם שלשה ההוא רעיא דהוה קא רעי חיותא אגודא דנהר פפא שריג חדא מינייהו ונפלת למיא אתא לקמיה דרבה ופטריה אמר מאי הו"ל למעבד הא

אושעיא מזונו. שיתן להם מזונו מעיקרה הרבה שלא יוכלו לאכול מן הענבים: נקוץ לה. דהתניא לעילי' רשאי בעל הבית להמיר פקיע עמיר וכו': מר סבר. תנא דברייתא משלו הוא אוכל ולרבי יוחנן זין כשמעלה מזונו וזין שאין מעלה מזונו וזר פלוגתיה מוקי לה כמעלה. ותנא דידן סבר משל שמים הוא אוכל ואפילו מעלה מזונו נמי לא מצי קיין:

מתני' מהלכות מדינה. כבר נהגו כן: **גמ'** לא שנו. דאין שומרין אוכלין מן המורה: אלא שומרי גנות ופרדסין. דהוה ליה מחזור בשעה שאין גמר מלאכה הלכך מן המורה לא אכיל ואכיל מהלכות מדינה וכ"ש עושה במחזור כגון מנכס דאכיל ממנה המדינה: אלא שומרי גיתות וערימות. עד שלא נגמרה מלאכתן למעשר אוכל חף מן המורה כדין עושה בתלוש: ושמואל אמר לא שנו. דאכלי מיהת מהלכות מדינה אלא שומרי תלוש אכל שומרי מחזור אפילו מהלכות מדינה לא דמשמר לאו עושה מעשה הוא הלכך לא אכיל מדאורייתא: המשמר פירה אדומה. משחיתה ועד כינוס אפרה: מעמא נגדים שעלין. דתנן (פ"ה פ"ד מ"ד) כל העוסקין צפרה מתחילה ועד סוף מטמאין בגדים: גזירה שמא יזיז בה אבר. ורזנן הוא דגורו על הטומאה ולאו מדאורייתא: מקשאות. שדליין בן קישואין: ארבעה וחמשה מקשאות. של חמשה אנשים: אמאי אוכל. הא אמרת שומרי מחזור אפילו מהלכות מדינה לא אכלי אלא על כרחך כעושה מעשה דמי ואכיל מיהא מהלכות מדינה כי מתני' מכלל דשומרי תלוש אפילו מדאורייתא נמי אכלי: בעקורין שנו. עקורין משרשיהן עם קישואין שבהם להי קרי ליה מקשאות ולא קרי ליה קישואין ומשום דשומרי תלוש הם אכלי מהלכות מדינה כי מתני' ד בשלא יטול פקס שלהן. ואמר מר לעיל בפרקין (דף פ"ה:) דקישואין משיפסוק: כשמואל מסתברא. דעושה במחזור בשעה שאינה גמר מלאכה אפילו מהלכות מדינה לא אכיל וכ"ש שומרי מחזור דהוי שעה שאינה גמר מלאכה ולאו עושה מעשה הוא ומתני' שומרי תלוש: מכלל דאיכא דלא אכיל מן המורה ואכיל מהלכות מדינה. מכלל תנא אלו אוכלין סתמא. ומאי ניהו או עושה בתלוש בשעה שנגמרה מלאכתו או דבר שאין גדולו מן הארץ: אימא סיפא ואלו שאינן אוכלין. וקתני הכי) מאי אינן אוכלין אי נימא שאין אוכלין וכו': אלא לאו שאינן אוכלין כלל. מהשתא על כרחך מן המורה דמי דליתו עושה מעשה לא אכיל מן המורה ואכיל מהלכות מדינה דליתו כעושה במחזור ליתא לזקוקתא דהא אפילו עושה מעשה לא אכיל כלל בשעה שאינה גמר מלאכה וכ"ש משמר: **מתני' שומר חנם נשבע על הכל.** על כל המאורעות הכתובות בשאר שומרים לחיוב הוא נשבע שכן עלתה לו ופטור. ולקמן כשהוא (דף ז"ד:) יליף לכולה מתני' מקראי: על הכל. גניבה ואבירה ואונסין: **גמ'** מי איכא דלית ליה ארבעה שומרין. על כרחך ארבעה מיני שומרין אשכחן: מאן תנא שוכר כשומר שכר דמי. דקתני מתני' בתרייהו פטורין מאונס ומשלמין גניבה ואבירה: ר"מ היא. כדמפרש ואזיל: רבה בר אבוב. תנא מתני' שוכר כילד כשומר שכר ר' יהודה אומר כשומר חנם: חייפא. בהמות: שריג. פתליקה: (שבועות פ"ה.)

צא א מ"י פ"ט מהל' עבדים הל' ז סמנ עשין פ"ט טו"ע י"ד ס' רסו סעיף כ וסעיף כ"א: **צב** ב ג מ"י פ"י מהל' שכירות הלכך זי סמנ עשין לא טו"ע ח"מ ס' ש"ל סעיף ז: **צג** ד מ"י שם הל' ז: **צד** ה מ"י שם הלכה ו סמנ שם טו"ע שם סעיף ח: **צה** ו ז מ"י שם הל' ט טו"ע שם סעיף ו: **צו** ח ט מ"י פ"ה מהל' פרה אדומה הל' א סמנ עשין ג"ל: **צז** י י מ"י פ"ב מהל' שכירות הל' יא סמנ עשין לא טו"ע ח"מ ס' ש"ל סעיף ח: **צה** יב מ"י שם הל' ז ועי' בהשגות וזמנ' טו"ע שם סעיף ז: **צט** יג מ ג מ"י פ"א שם הלכה א ז ופ"ד מהל' שאלה ופקדון הלכה א סמנ עשין פ"ט טו"ע פ"ה ס' ר"א סעיף א: **ק** ס מ"י פ"א מהלכות שכירות הל' ב ופ"א מהל' שאלה ופקדון הל' א סמנ שם טו"ע ח"מ ס' ש"ל סעיף א: **קא** ע מ"י פ"א מהל' שכירות הל' ב סמנ שם טו"ע ח"מ ס' ש"ל סעיף ג: **קב** פ מ"י שם סמנ שם טו"ע ח"מ ס' ש"ל סעיף א: **קג** צ מ"י שם הלכה א ופ"ד הלכה א:

מוסף רש"י

יכול הרב לומר לעבד. כענין עשה עמי מלאכה. ואינו זקן. אלא חזר על הפתחים (גיטין י"ב.) קוצץ אדם. לטול מעות ולא יאכל (לעיל צ"ב.) על ידי עצמו. כשכיל עמלו (שם) ויחזק (ל"א.) מפני שיש בהן דעת. ודעי וקא מחלי (לעיל צ"ב.) בנטע רבעי שלו הרי אלו לא יאכלו. דכעי מומה. גמר קודש קודש ממעשהו ובתחילה על מנת כן נשכרו לו (שם) אם לא הודיען. מתחילה לעשות עמו נטע רבעי. ואלו. פועלין. אוכלין. ממה ששקצין (לעיל צ"ב.) בשעת גמר מלאכה. כשחולשין אחו (שם) בשעה שאין גמר מלאכה. כגון המנכס בצללים (לעיל צ"ב.) נושא שכר. שומר נשבע (שבועות פ"ה.) נשבע על הכל. שאל פקס (שם) אם לא פקס (לעיל ד"ד.) משלם את הכל. כל הקד דמימת בתמיה שבר שניה ומתה וגניבה ואבירה. אכל מתה מתמת מלאכה פטור. דלא לאוקמה כשלא שיהא (שבועות פ"ה.) נשבעים. שכן הוא שאל פקס בה וטעם עליו בה יד (לקמן צ"ד.) מאן תנא ארבעה שומרין. לקמן מפרש לה (שבועות פ"ה.) ר' מאיר היא. לקמן מפרש (שם.) מי איכא דלית ליה ארבעה שומרין. על כרחיה ארבעה הם. זה כחם זה נשבע. זה שואל חיה שוכר (שם) שוכר. כהנה. כיצד משלם. דשומר חנם ושומר שכר כתיב. שוכר לא כתיב. ומזה דין חיוב לענין גניבה ואבירה. פטור או חיוב (לעיל פ"ה.) ר' מאיר אומר כשומר חנם. דקא יידי אכר מלאכתו ואינו טול שכר על שמירתו (שם.) ר' יהודה אומר כשומר שכר. ואילו ולהלכה הוא אלו אע"פ שעתה שוכר פטור שומר שכר הוא. דאי לא יידי שכר הוי שואל וחיוב בלתי. השם דיידי ליה אכר לא הוי שואל והוי שומר שכר (שם.) אי הכי ארבעה שלשה ניהו. ה"י הוי גרסינן. ולא גרסינן אי הכי. וזין ל"מ וזין ל"מ יהודה פריקין לה (שבועות פ"ה.)